

Sz. k. u. mell.

# GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 6.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe  $\frac{1}{2}$  an 6 cor.  
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 15 Februarie n. 1914.



*Mormântul lui Aurel Vlaicu în cimiterul militar din București.*

— Fotografat pentru „Albumul-Vlaicu” scris de Al. Ciura, din care dăm un capitol model pe pag. 86. —



## Mormântul eroului.

— Capitol din Albumul-Vlaicu. —

Când eroul lui Victor Hugo a simțit, că i se apropie sfârșitul, a zis celor din preajma lui : „Când urmașii vor întrebă, ce *munte* e acela din marginea zării, spuneți-le că e *mormântul meu*“.

În vremea veche, când pământul eră stăpânit de uriași, dăinuiau alte moravuri. Mortul eră așezat într'un sicriu de peatră și toți cei de față aruncau un pumn de țărână peste dânsul. Pe când convoiul se împrăștia, mormântul aveă deja înfățișarea unei coline măricele. Trecătorul, oricât de grăbit ar fi fost el, știeă, după această colină, că trece pe lângă un mormânt. Se opriă, pe o clipă, azvârleă și el un pumn de țărână, și treceă apoi împăcat cu gândul, că și-a împlinit datoria față de cel ce doarme alături.

Movila se ridică din ce în ce mai sus, preschimbându-se în delușor... în deal... până se făceă munte, înălțându-și creștetul până în nori... Lucrul mânilor omenești eră ajutat și de puterile darnice ale firii. Păraiele, ce se prăbușeau gureșe de pe coasta delușorului, săpau tot mai adânc la poală, unde mâni cucernice au scurmat, ca să asvârle cuvenita țărână de-a-supra osămintelor.

Și așa, muntele se ridică din ce în ce mai mândru, cu cât se afundă mai mult valea în adâncuri.

\*

Azi nu mai trăim în lumea uriașilor.

Rar de se mai rătăcește printre noi câte un om cu sufletul mare, dar lumea nu-l înțelege decât târziu. Apariția lui se aseamănă cu aceea a lui Gulliver în țara piticilor.

Nu-l înțelegem cei mai mulți, iar cei cari l-ar înțelege, se

prefac și își închid ochii, ca în fața unei lumini prea intenze, ce îi supără. Abiă îndrăsnesc să-și deschidă ochii, când uriașul se gată de plecare, așezându-se în sicriu, ca să nu mai supere pe nimeni...

Atunci se pornesc țipetele de jale, clopotele și goarnele se bocesc morțește, în vreme-ce uriașul se coboară în groapa lui strântă.

Nu vi se pare, că prea e ridicol, să îngropi osămintele unui erou în acelaș lăcaș scund — în aceleași patru scânduri — în cari se odihnesc muritorii de rând?

Nu aveți impresia, că sufletul lui mare și îndrăzneț, va ridică mâna de pământ și va prăbuși lespedea de peatră, ce a-ți aruncat-o peste dânsul? Și pe urmă se va ridică în slavă, divizându-se în mii și mii de fărîme, revărsându-se asupra noastră, ca o îmbelșugată și binecuvântată ploaie de aur.

\*

Se poate ridică un munte mai presus de avântul unui om de geniu?

El va puteă să spintece nourii, cu creștetul lui acoperit de vecinică zăpadă; va puteă să sfideze fulgerele, ce se descarcă cu neputincioasă mânie pe coastele lui; va puteă să zimbească chiar — cu zimbetul lui de piatră — în fața frământărilor omenești, ce se desfășoară acolo jos, ca mici scurmături de sobol!

Dar ce sunt toate aceste, în comparație cu avântul nețarmurit al biruitorului geniu uman?

Ce e înălțimea, ce se poate măsura cu cotul, în alăturare cu *infinitul*, ce se întinde în fața îndrăsnelii omenești, des-

velindu-și tot mai mult tainele păstrate și ascunse cu atâta îndărătnicie?

Și ce e moartea, în comparație cu beția dulce a oamenilor însetați după *ideal*?

Ei merg înainte, fascinați de lumina, ce-i chiamă tot mai stăruitor, și când haina lor de humă li se pare prea obositoare, ei o aruncă de o parte, ca pe un lucru netrebnic. Ei merg înainte — și sufletul lor mare lasă o dungă de lumină în urmă.

Și noi, bieții muritori de rând, ne aținem, cu mare greu, pe urmele lor, cu ochii ațintiți la dâra de lumină, ce indică drumul spre ideal.

Și când ajungem la locul, unde câțiva stropi de sânge strălucesc în mijlocul cărării, ne oprim înduioșați, aducându-ne aminte de vorba Scripturii : „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, decât să-și pună cineva sufletul său pentru iubiții lui“.

\*

Iată, ce gânduri ne inspiră mormântul lui Vlaicu din „Cimitirul militar“, cu candela modestă dela căpătâi, cu cele câteva cununi de brad, cu flori omorîte de ger...

Azi nu mai avem lacrimi.

Odrasla țărănească din Bințiți, prietinel nostru de ieri, a scuturat, printr'un gest majestic, toată pulberea amintirilor pământene, oprind — cu acelaș gest superior — orice jelanie de prisos.

Mormântul lui se preschimbă — ca toate mormintele eroilor — în *altar*.

Ne vom descoperi capetele în fața lui, și ne vom depărtă apoi mai buni și mai întăriți în suflet.

E cea mai curată jertfă aceea, ce o putem aduce întru pomenirea lui!

Al. Ciura.







Prințul Carol, în armata Germaniei. La sfârșitul lui Ianuarie Prințul Carol al României, a intrat pe un an de zile în serviciu de studiu în armata germană, ca prim locotenent în Regimentul de gardă cu garnizoana în Potsdam. Chipul de aci ni-l arată pe Prinț (xx) și pe tatăl-său Principele de coroană Ferdinand (x) în uniformele regimentului german, în mijlocul alor 4 camerazi ai Prințului.

### Mașină de zburat dela Europa la America peste Ocean.

Lucrată așa, ca, de-o cădea în mare, să poată pluti pe de-a-supra valurilor, ca o luntre.

Din Londra se scrie, că milionarul american Wanemaker, e hotărât să facă în primăvară, cel mai cutezat zbor ce s'a văzut pân'acum cu mașina, anume să vină într'un răsuflet din America până 'n Europa peste apele nesfârșitului Ocean, pe care cele mai iuți corăbii abia-l pot trece în 6—7 zile și tot atâtea nopți.

De luni de zile se lucrează la mașina de zburat din vorbă. Ea e aproape gata și e așa făcută, că are formă lungăreață, rotundă, la capete ascuțindu-se. E aproape de tot învălătată ca într'o găoace, în panțera sa, așa că de s'ar întâmplă să cadă în mare, ea să nu se nimicească, nici să se scufunde, ci să poată pluti în pace pe de-a-supra valurilor, ba să poată fi mânăta chiar pe valuri, ca o luntre.

Va avea motor de 200 puteri de

cal, și o repeziciune de zbor de 200 kilometri pe cias (de trei ori ca trenul accelerat!)

Mașina va lua cu sine material de ars pe 30 de ciasuri, în care timp are să ajungă pân'la țărmii Neufunlandei, unde își ia alt material de ars, și într'un al doilea hop, are nădejde a-și ajunge țința!

Cu milionarul împreună, va călători pilotul Curtis, ca cârmuitor al mașinei, și un ofițer zburător englez.

Cu acest zbor milionarul nu are numai dorința a-și face renume în toată lumea, ci a câștiga totodată și marele premiu pus de ziarul englez „Daily Mayl“ de 10.000 funți sterlingi (250.000 cor.) pentru acel care va zbură din America în Europa în timp mai scurt ca 72 ciasuri.

Astea sunt tot glasuri ale viitorului, care are să facă minuni, prin zborurile, pe cari azi încă nu îndrăznim nici să ni-le închipuim!

□ □ □

### Un preot technician.

Pe cât de ploioasă și primejdioasă fu vara trecută, pe atât de frumoasă și plăcută ne veni toamna. Binefăcătoare nu numai pentru agricultură: ea fû minunată și pentru călătorii, pentru excursii. Astfel, ce mă gândesc odată, cu dl Victor Popovici? „Haid, să facem o excursie la Bulbuc“.

Pornim în dimineața zilei de 26 Oct., pe un timp cejos, dar cu bune auspicii barometrice și meteorologice.

Acû, dumniavoastră nu veți fi auzit de Bulbuc, ori nu veți fi auzit decât foarte pușini. Acest Bulbuc nu e ceva oraș renumit, să figureze în toate atlasurile nemșești. Este un simplu sat românesc, în cercul administrativ al Geoagiului, sat revărsat pe coasta unui deal, la înălțime de vreo 800 metri peste nivelul mării. În comitatul nostru nu e întrecut, sub acest raport, decât de Bănița lângă Petroșeni și de Săcărămbu, în apropiere de noi.

Plecând din Geoagiu, trebuie să o iai pe lângă Murăș la Băcăinși, iar de aici pe valea Băcăinșii în sus, dacă vrei să ajungi la Bulbuc. Pe aici ne îndrumăm și noi. Cu un aeroplan am putea zbură de-a dreptul la țința noastră peste câteva dealuri și peste satele Homorod, Cer și Valeamare. Dar până la sezonul aeroplanelor vor mai curge câteva ferii de apă pe Murăș să le bată Ungurii în piua patriotismului și a primejdiei valahe. Cată să ne folosim de alternativa veche, mergând până la Băcăinși cu trăsura, iar de aici cu „comoditatea“ proprie, cât printre bolovani, cât peste munți prin apă (cel pușin eu, căci tovarășul meu e mai sprinten).

Pa valea Băcăinșii întâlnim peisaje interesante din punct de vedere geologic, dupăcum vă puteți convinge din vederea fotografică Nr. 1. (pagina 88).

Ajungem la biserică în Curpeni tocmai când se termină parastasul pentru „robul lui Dzeu: Aurel“ (Vlaicu). Biserița e nouă, sau ma-





Valea Băcăinții.

bine grăind e renovată de astă primăvară, cu cheltuiala și osârdua credincioșilor din Curpeni și a preotului administrator *Ioan Balșan* din Bulbuc.

Încă aici ne surprinde inscripția de pe parapetul podișorului: „*Lucrat de preotul Ioan Balșan*” ca un preludiu la ce va să constatăm ulterior. Acel parapet e din scândură făiată în flori, cu mult meșteșug, și văpsit de dl preot. Când eșim, aflăm că și sfeșnicul cel mare, sfeșnicul cel mic, crucea de pe altar, o cruce mică și candela dela iconostas — toate sunt lucrate, văpsite și lustruite de dl preot. Zile întregi a stat la biserică (pe timpul lucrului) până a pus la cale și a isprăvit lucrurile aceste.

Mergem acuma patru inși mai departe. După un urcuș producător de sudori pe după *dealul Purcărețului* și prin *Viezurii* inofensivi („Ghiezuri” = un cătun al satului Curpeni), ni-se arată *Pietrile Bulbucului*, două stânci pleșuve, bătute de toate zilele senine și de toate vijeliile. Una fi-se pare un mălaiu uriaș, ceealaltă o clae de fân. Mai facem câteva cotituri peste miriști și fânațe iar pe la ora 1 după amiază ajungem în Bulbuc, la casa primitoare a preotului.

Dna preoteasă cu prânzul dător de putere, dl preot ni-l dichisește

cu must „de bună speranță” și sirop de zmeură cu apă minerală, ba câte cu o glumă, după obicei. Cât de toropit să fii: imposibil să nu prinzi un pic de suflet.

Gata să ne pună și nescai plăci la gramofon, cu cântece de Corescu și Marinescu, cu muzici militare și orchestre de lăutari. Dar vezi, ziua e mică. Toate aceste le lăsăm pe de sară. Eșim în curte să revizuim ce vom află, să facem un pic de inventar.

Întăram mai întâiu în atelier, unde constatăm și aflăm număroase obiecte de utilitate specială, precum:

- 1 sfrung,
- 1 foiu,
- 1 vatră cu o oală de cărbuni
- 1 nicovală

1 masă de giluit, la margine cu o strângătoare de fer, fabricată de „mâna proprie” din o bucată de lopată stricată.

20 ciocane mari și mici, oable și încovoiate, netede și crestate.

20 ciocane mari și mici, late și îndungate, în 4 dungi și în 3 dungi.

20 sfredele de tot soiul.

10 rindele sau gilae.

10 fireze de toată forma.

Dintre număroasele lucruri fabricate de dl preot, cu instrumentele dsale, inventariem:

O închizătoare cu clopot, adecă un zar de ușe, făcut cu mult meș-

teșug. Cum bagi cheia în el și vrei să o învârți, îndată sună un clopoțel, ascuns în zar, care te alarmează asupra manipulației. Bună născocire la uși, prin cari cearcă să pătrundă și oameni nechemași, așa pe la miezul nopții, când nu-i lună și căsenii dorm.

Maestrul ne mai aduce un lăcat și cheia corăspunzătoare, zicându-ne: „Eu închid lăcatul acesta. Ici e cheia lui. D-Voastră cercați să-l deschideți”.

Luăm cheia. O învârtim și o sucim prin lăcat. Nici vorbă de deschidere. Cheia se învârte ca prisnelul, dar nu prinde. Căutăm să apăsăm undeva ceva pe aversul, reversul ori dunga lăcatului. Nicăiri nici o urmă. Nu putem și pace! Renunțăm de a deschide. Atunci îl ia maestrul. Învârte cheia până la un loc. Stă. Și iață, deschide frumușel lăcatul, zicându-ne: „Cu aceasta mi-aș putea apăra bine lădoarele de grâu, că nu mi-ați face pagubă în ele”.

Constatăm „prezența” a două *triere* în curte (după cum se vede încâtva și din fotografia atelierului). Un trier e din Bulbuc. Altul din Răcățiu. Au fost reparate amândouă de instrumentele dlui Balșan. Cel din Răcățiu are o mică istorie. I-s'au stricat ceva zale. Bieții oameni au pus nuiete, așchii și alte mirozenii, să-l dreagă. L'au stricat mai tare, bine înfeles. Atunci l'au adus la dl părinte, „să-i cetească domnialui”. Și i-a cetit după lege. „Vedeți colo, stânginul cela de lemne? — ne zice domnialui. Ala-i plata cetirei mele folositoare, că iață trierul, se învârte ca o sârlează”. Mare ușurință pe Bulbucani și Răcățeni. Căci altfel, ar fi trebuit să-și ducă mașinile până în Zlatna, la vr'un lăcătuș.

Pe un scaun mare, în formă de laviță, vedem o *răzătoare* de napi și de cartofi. Practic și folositor lucru, de care trebuie să se bucure vitele, porcii și găinile din curte.

Se nimerește că revolverul dlui Victor nu funcționează bine. Îl examinează dl Balșan. Stante pede îl



descompune. îi fixează un resort, îl unge, îl pune la loc. Și arma funcționează ca eșită din fabrică.

Abia acum îmi veni să cred pe deplin vorba, ce o auzisem mai de mult, că unui finanț i-a făcut un revolver bun din o țevă de pușcă stricată.

Seara ne punem la gramofon. „Herr Meister“ (după vorba dsale) nu se poate răbdă să nu-l descompună de două ori: odată că nu funcționează normal opritoarea, alădată că nu eră uns mecanismul.

Din prilejul acesta amintesc, că mai iarna trecută și domnului profopop Ioan Popovici din Geoagiu i s'a stricat gramofonul. Cutia cu resort a trimis-o la Pesta, spre reparație. I-a venit îndărăpt. Peste câteva săptămâni iarăș s'a stricat. Atunci a trimis-o la Bulbuc. Aici iar s'a reparat și aparatul e bun până astăzi. Din întâmplare, trecut-a și prin mâna mea raportul adresat în cauză dlui Popovici. Il transcriu aci:

Bulbuc, April 1913.

Să se ia spre știință, că coarda recurbată dela mecanismul gramofonului, pe care îmi iau voe a o alătură aci sub \* a îndurat reparație din milostivirea atelierului meu, cu deosebită temeinicie, prin care împrejurare s'a mai scurtat din lungimea avută cu 4 cm. Observ și constat că respectiva coardă a mai fost odată la reparație, când pentru a o putea găuri mai cu ușurință, „Her Meister“-ul respectiv a introdus-o în foc, prin ceea ce coarda a pierdut mult din elasticitate. Altcum se mai poate adăoga după trebuință, ori se poate scurta, până ce nu mai rămâne nimic. — Salutări: Balșan.

Repet dar, că seara vin la rând cântări de gramofon, cina și istorisirile unor pășanii ba cu finanții, ba cu niște lăutari din Zlatna, ba cu alții. Trecut-a prin destule întâmplări bune și rele părintele Balșan, născut la 1855 în Bulbuc și căsătorit în 1879.

A doua zi, Luni, e sf. Paraschiva sau Vinerea mare, cum zice poporul. Zi senină, caldă și plăcută.

\* Semnul: ciocan și clește, încrucișate.

Pe la 1 oră după prânz încălecăm și ne facem calea întoarsă spre Geoagiu.

M-am gândit pe urmă asupra soartei multora din oamenii noștri. Avem talente risipite prin toate satele. Forțe latente. Energii necunoscute de obștea mare, dar remarcate și apreciate în satul lor, în felul cum pot remarca și aprecia sătenii. Din energii de aceste ne-a rășărit Vlaicu și din talente de aceste s'ar fi ridicat, ori s'ar ridica al-de Balșanu, dacă de tineri s'ar îndrumă spre cariera lor.

„Fiecare om își are chemarea specială — zice Emersen. Talentul e strigătul într'o direcție îi stau deschise toate căile. Are facultăți, cari în direcția aceasta îl împintenă la validități infinite. Este asemenea unei corăbii pe un fluviu: în toate părțile se izbește de pedeci, numai într'o direcție poate plufi liber până pe Oceanul întins. Acest talent, aceeașă chemare, atârână de organizația lui specială, ori de măsura în care s'a întrupat în el spiritul universal. Dorește să îndeplinească ceva, ceea ce nu poate îndeplini altul. Nu are rivali. Cu cât mai credincios își chiamă puterile proprii în ajutor, cu atât va diferi mai mult lucrarea sa de a altora. Cât timp nu are posibilitatea să se manifes-

teze în toată plenitudinea dispozițiilor și însușirilor sale, e semn că nu și-a nimerit cariera“.

În acest sens, multe talente dela noi nu-și nimeresc cariera. Se zice că împrejurările le împing pe alte căi. Eu zic, că lipsa de organizație.

Dar ori pe ce căi streine ar fi împins adevăratul talent, el tot își află câte un popas de recreație, în care-și manifestează însușirile firești.

Asfel și dl preot Balșanu în atelierul său plin de clește, pile și ciocane.

Gavr. Todica.

□ □ □

## PEȘTII PRESIMȚESC SCHIMBĂRILE ATMOSFEREI

În timpul mai nou meteorologia, în alcătuirea prognosticurilor sale, nu ține seamă numai de fenomenele atmosferice, ci are în vedere și ținuta pe care o manifestă regnul animalic de pildă, față de diferitele schimbări ale vremii. Și aceasta mai ales de când naturaliștii au dovedit în nenumărate cazuri, că umblarea vremii are o mare și adâncă influință asupra animalelor. Sunt paseri, cari după anumite simptoame presimt cu siguranță fenomenele atmosferice.

De-o vreme încoace, savanții au constatat acest presimț chiar și la — pești. Nu numai atât, ci profesorul Philipsen afirmă, că peștii



Casa dlui Balșan.





Doamna și domnul Balșan.

sunt mai buni și mai sensibili auguri ai vremilor, decât animalele de pe uscat.

Renumitul Philipsen a făcut ani de-a rândul observații asupra peștilor, precum și asupra influințelor pe care le exercită schimbările atmosferice asupra lor. Condițiile atmosferice adecă, cari se manifestă foarte precis în apăsări, produc o mulțime de schimbări și în ape, iar peștii cu organele lor fine, o simt aceasta. În apă se află totdeauna comprimate gazuri, întocmai ca și aerul, care, firește, e nelipsit. Când apăsarea atmosferică e mai mică, atunci o parte însemnată din gazul înmagazinat în particulele de apă se eliberează, sau întors; totdeauna însă cantitatea gazurilor și a aerului din apă atârnă dela apăsarea atmosferică. Iar apăsarea atmosferică depinde dela gradul saturației cu vapori, pe lângă înălțimea columnelor de aer.

Pe lângă cele amintite, știm cu toții, că peștii își fac respirația prin bronhii, cari aleg din apă particulele de aer, deci e natural ca ei să simtă, cu punctuositate, presiunile atmosferei. Întrebarea ar putea să fie numai, că oare în ce chip își manifestă peștii acele simțiri ale lor?

În privința aceasta ne lămurește tot Philipsen. Dânsul spune, că nu este o normă anumită, după care s'ar putea clasă exprimarea sensi-

bilității peștilor față cu schimbările vremii. Câți pești, atâtea feluri de manifestare.

Despre țipariu se spune, că față cu schimbarea presiunii arată o agitație deosebită, se repede cu furie la toți peștii cari îi iasă în cale, ca heringii și alte soiuri de acest fel, și îi mușcă cu furie, cu o anumită nervositate zis mai bine. Pescarii dela Nord cunosc foarte bine aceste semne ale țiparilor, pe cari îndată ce le observă, se nizuiesc să se retragă din largul mării și să se apropie de maluri, căci cu siguranță are să urmeze furtună.

Un alt fenomen curios observat la pești e și următorul: În condițiile obicinuite ale atmosferei, peștii înghit numai decât hrana care li se aruncă din barcă, până când în ajun de vreme grea, nici nu se apropie de ea, ci o încunjură pe departe. Explicarea acestei ținute, într'adevăr curioasă, nu poate să o dea nici însuși Philipsen.

Mai sunt apoi o mulțime de fenomene mai mărunte, cari dovedesc simțul de presimțire al peștilor. În vreme cu ploaie lină, înceată, peștii se așează liniștiți pe fundul apei, în schimb, în vreme de viscol și de furtună grea, se icuiesc în nisipul de pe fundul apei, fără ca să îndrăznească a ieși de acolo, sau fără să facă vreo mișcare.

Din toate acestea se constată,

că peștii au un simț mai fin chiar decât multe barometre. Cu vremea, când simțul de prevestire al peștilor se va fi studiat cu toată precisiunea posibilă, — vom avea mai multă siguranță în stabilirea prognosticurilor meteorologice.



## RÂNDURI MĂRUNTE

### Un capitol din Albumul-Vlaicu.

Avem bucuria a putea prezintă cetitorilor „Cosinzenei” un capitol din *Albumul-Vlaicu* lucrat de distinsul nostru scriitor ardelean dl Al. Ciura. Dsa a pus deja lucrarea sub țipar. Va fi un op literar de mare valoare și în deosebi pentru noi Români din țările Coroanei ungare, de nespus preț.

Dl Ciura a adunat cu mult bun simț tot ce e mai scump sufletelor noastre în legătură cu luminoasa și atât de tragic, ce tragic?, *măreț* sfârșita poveste a lui Aurel Vlaicu!

În fruntea numărului de azi aducem chipul *mormântului* lui Aurel Vlaicu în Cimitirul militar din București, chip ce va împodobi Albumul, printre alte număroase icoane nouă, necunoscute încă publicului.

În numărul viitor al „Cosinzenei” ne vom lua voie a arată, ca model, un alt chip procurat de dl Ciura pentru Albumul-Vlaicu: chipul alor *două morminte*, a căror privire și jalnică poveste, ating atât de mișcător o inimă română: *Mormintele lui Vlaicu și Nedelu*, ofițerul fără noroc numit ca



Atelierul dlui Balșan.





Di Balșan cu ceva instrumente în mâni, stând lângă fântâna lucrată tot de dsa.

urmaș lui Vlaicu în folosirea mașinei lui dar mort înainte de a fi putut încerca macar un zbor cu mașina-Vlaicu. L-au așezat lângă Vlaicu... Vom aduce chipul mormintelor lor înfrățite.

**Sunetul, prins cu craniul și cu limba.** Valurile sunetului nu se prind numai cu urechea, ci se prind și cu alte părți ale corpului omenească. S'au făcut probe și s'a dovedit, că îndeosebi oasele craniului, căpățâna omenească, e bună conducătoare de sunet. La oameni surzi s'au făcut probe cari au arătat, că ei și prin un evantaliu de gumă ținut între dinți, prind valurile sunetului. La șerpi apoi s'a observat alt lucru. Organele lor pentru auz, urechea lor, e așezată adânc în craniu și slab dezvoltată. În schimb s'a băgat de seamă, că limba lor, cea ascuțită și foarte mișcăcioasă, e provăzută la vârf cu un organ ramificat în două, în a cărui carne s'au aflat organe prinzătoare de sunet. Șerpele își scoate limbuța prin cea mai mică deschizătură a gurii sale, așa că de fapt nici nu trebuie să-și deschidă gura pentru a-și scoate limba. Și s'a constatat, că el când vrea să observe ceva, îndată își scoate limba cea cu două plesne, și nu o trage napoi în gură timp mai îndelungat, așa ca omul care ascultă după ceva, ci face mereu mișcări repezi cu ea, ca prinzând prin ea tonuri, semne. Așa că învățații țin, că la șerpi limba le suplinește în parte urechea și ei prin limbă prind valurile de sunete din jurul lor.

\*

Cel dinții omnibus prin văzduh. Un mare vis al zburătorilor cu mașina, e pe calea întrupării. Zburătorii anume doresc, ca mașinile lor să nu fie numai unelte de plăcere, un fel de jucărie pentru cei ce vor să se plimbe prin aer. ci să fie și de folos, așa cum e de folos căruțul, automobilul, trenul, corabia. Să poată cărauși ei cu mașina oameni mai mulți, de colo colo. Să poată ei atirna de mașină cite un „omnibus“, mic vagon, în care să încapă 4-5 10 călători, iar ca mâne să poată cărauși poșta, mărfuri, și altele.

Un isteț Francez, tot Francezii cei cu mintea foarte viuă și luminață, merg înainte!, — alita a chibzuit și s'a meșterit vre-o doi ani de zile la întocmirea unei mașini de zburat de care să atirne un omnibus pentru mai multe persoane, până a reușit a și l avea. Zilele astea a făcut cele dinții probe de zburat cu el, și cu cel mai bun sfârșit, încât lumea zburătorilor îi prevestește cel mai mare viitor. Cercase înainte un englez cu o mașină în care se aibă șezuturi cinci persoane, dar n'a reușit. Mașina s'a dovedit prea slabă și el s'a lăsat de încercare. Francezul însă acum a izbutit. Întii a zburat cu mașina goală, dar care, cu vagonașul de sub ea, cu oleiul și benzina ce a luat cu sine, cu zburătorul, trage singură o tonă și jumătate (15. măji) și a ajuns cu ea în jumătate de cias nălțimea de 1700 metri. S'a dat apoi jos și a luat cu sine trei călători și altă greutate de vre-o 4 măji, și s'a înălțat în 8

minute la 1000 metri sus. apoi cu 4 călători în un sferț de cias la 1300 metri. iar iuțimea goanei prin văzduh dela 75 kilometri până la 125 kilometri pe cias, așadar zbor foarte repede, aproape de două ori așa de iute ca al trenului accelerat.

Așa se vede, că prin asta s'a dat întâia probă mare, s'a făcut pașul pe întâia treaptă călără marea țintă: ca mașinile de zburat să ajungă în curind aceea ce sunt trenurile azi! Ba să le întreacă cu mult! ducându-te mult mai repede, mai ieftin, și mai plăcut!

\*

**Înțelepciunea unui cal.** Iată ce povestește un jandarm prusian: „Întâziasem pe drum din pricina unei inspecții neobicinuite într'un sat vecin, și cum se înoptase, mă grăbiam să mă întorc mai repede la postul meu. Trebuiă să trec printr'o pădure mare. întunerecul însă mă oprea să trec călare și mai ales în fugă. De aceea descălecai, luai hățurile în mână și o luai pe jos încet-încet, tot rugându-mă Prdacuratei să-mi lumineze calea.

Nu mersej mai mult decât o jumătate de ceas, când mă pomenii lovit bine în spate de capul calului. Mă speriai, privii repede înapoi, dar nu zării nimic. Mă liniștii puțin, gândindu-mă că tovarășul meu de drum s'a lovit de mine din pricina întunericului. Îmi văzui de drum după ce mângăiai calul.

Nu trecu mult și iar simții o lovitură, de astădată mai puternică. De frică inima începă să bată cu pu-



Pasić și Venizelos, primministri statelor Sirbia și Grecia, cari după întâlnirea lor la Petersburg, au venit săptămâna trecută la București, unde au stat două zile ca oaspeți ai Curții române, apoi trecând peste Predeal-Pesta, se află în zilele astea la Belgrad, unde Venizelos e ținut ca oaspe al Regelui sîrbesc. Cei doi bărbați de stat se crede că au pus la cale o însemnată alianță între statele: român, grec și sîrbesc, întru apărarea intereselor lor în Balcani, în noua situație.



tere, tâmpilele îmi zvâcneau. Eram neliniștit. Peste câteva clipe simții că lovitura eră dată de calul meu. De aceea supărat, i-am dat un pumn peste bot și tot supărat îmi urmai drumul mai departe.

Calul își reluă liniștitul său pas. Eram aproape eșim din pădure. În fund se vedeă lumina roșie la fereastra casei pădurarului. Mulțumit începui să fluer un cântec ostășesc, când calul meu începui să necheze

### „PODUL LOGODNICILOR“

La câte legende ciudate n'a dat naștere prin vremi construirea podurilor! Strămoșii noștri naivi socoteau ca un lucru supaoemenesc construirea unui pod de zidărie și mulți arhitecți fură bănuți de a fi avut de colaborator pe însuși Lucifer!

Mai nostime sunt legendele, păstrate încă în zilele noastre, relativ la podurile din Japonia, atât de variate ca formă și culoare. Așa e „Podul Logodnicilor“, situat în apropiere de Kyoto și al cărui arc descrie un semicerc peste o apă bogată în lotus. Când zefirul, parfumat de masivurile de glicină cari încadrează poetic paserela, încetează o clipă de a produce ondulațiuni pe oglinda lichidă, reflexia semicercului formează împreună cu el o circunferință perfectă și efectul produs e din cel mai impresionant.

O legendă veche spune că acest pod a fost construit de un samurai (nobil războinic) într-o îndeplinire a unui jurământ făcuse în împrejurări ciudate. Desperat că nu întâlnește încă femeia de care să-și lege viața, el se preumblă pe malul acestei ape, când deodată, aplecându-se pe balustrada unei pasereli, el plecă instinctiv privirea spre luciul apei.

Și deodată scoase un strigăt de uimire! În loc de a zări imaginea proprietarilor sale trăsături între florile de lotus, el distingeă lămurit pe acelea ale unei frumoase musmă care-i zimbea! Și el înțelese că zeii îndurători îi descoperiau astfel frumuseța și grația aceleia pe care el o va iubi — a aceleia pe care el o și iubea.

Lăpădând sabia, el îmbracă toga de călugăr cerșetor și porni la voia întâmplărei, hotărît de a nu se întoarce la Kyoto decât după ce va fi întâlnit pe tovarăsa ce-i promiteau zeii. Timp de cinci ani el cutreeră Japonia, dar fără nici un rezultat. Tatăl lui se îmbolnăvi greu și pietatea filială îl făcu să renunțe la hotărîrea sa. Și tocmai aceasta așteptau zeii dela fiul cel bun! Când trecu pragul casei părintești, el se găsi față în față cu frumoasa musmă, pe care o căutase înzadar timp de cinci ani prin toate orașele imperiului! Ea eră fiica vecinului, cel mai bun prieten al tatălui său!

După căsătoria sa, Tatșuya ajunse un mare războinic și, preocupat multă vreme cu expedițiile sale militare, el uitase să îndeplinească jurământul ce făcuse de a se ridică un pod monumental pe locul unde zărise trăsăturile viitoare sale neveste. Încărcat de glorie și de ani, el găsi în sfârșit timpul de a-l construi. Din acea zi „Podul Logodnicilor“ deveni locul de întâlnire al candidaților la însurătoare.

Pentru a cunoaște pe alesul inimii lor, băieții și fetele așteaptă se fie vreme liniștită și se duc să se oglindească în râu dela înălțimea frumosului arc. Mai ajutându-le și imaginația, ei disting între petalele albe ale florilor de lotus trăsăturile viitorului soț, ori ale alesei inimii. Dacă reflexiunea e perfectă, dacă în timp ce o privești, apa rămâne complet limpede și liniștită, aceasta e un semn cert că nunta lor va avea loc chiar în cursul aceluși an...

să stea pe loc și să dea cu picioarele. Întrerupsei năcăjit cântecul ca să văd ce se întâmplase, când zării șeaua strâmbată și cureaua ce-i legă burta eră desfăcută. Tașca cu pistoalele, sacul cu ovăș, totul eră în primejdie să se piarză împreună cu șeaua. Legai șeaua și tașca. Încălcăi calul și repede mă îndreptai spre casa pădurarului. Abia acum înțelesei ce aveă calul. Mulțumit i-am dat porția de mâncare îndoită.

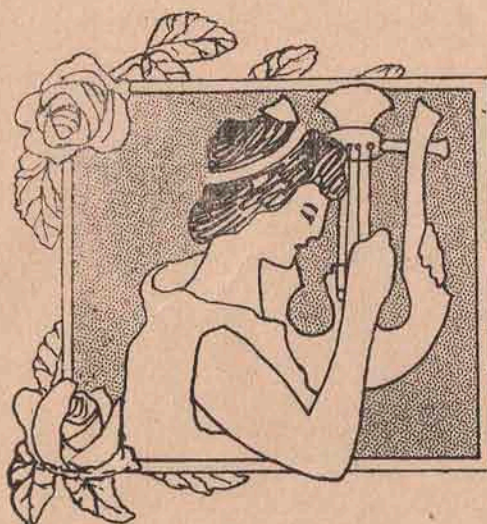
\*

**Temnițele chineze.** Se găsec și pe la noi oameni, cari fără nici un căpătâiu fiind, mai ales în toiu iernii, fac anume spargerii și furturi mai mici, ca să ajungă în temniță pe o lună-două, până dă primăvara. Li îndeamnă la asta nu atât firea lor păcătoasă, cât siguranța, că în temniță au cel puțin un adăpost și n-au să moară de foame, — ceea-ce altfel îi amenință în lume, unde lucru nu se găsește pe seama lor, iar ușile le sunt toate închise... Dar la noi cazurile acestea sunt rare și fiecare osândit tot mai bucuros își trăește viața în largul firii decât în cele odăi ude și reci — adevărate morminte. Nu așa însă în China. Aici sunt foarte puține temnițe și cum întemnițații sunt mulți din cale-afară, căci în China ori-ce exces mic, se pedepsește cu temniță, adesea sunt silite administrațiile, ca pe vinovații mai mici să-i libereze după închisoarea de-o zi două, ca să primească pe alții în locul lor. Așa se spune, că nu de mult într'un oraș au dat drumul la o mulțime de întemnițați pentru delictes mici, dar vestea liberării mulți au primit-o fără bucurie, ba unul dintre ei a nceput să plângă și să se roage, ca lui să nu-i dea drumul, că se prăpădește. Întrebat, că de ce nu dorește liberare, a răspuns, că acasă îl așteaptă numai necazuri și foame, căci lucru se găsește greu. Așa el aici în închisoare poate lucră ziua întregă, iar de familia lui rămasă acasă, se îngrijesc neamurile și din câștigul lui o mai poate și el ajuta...

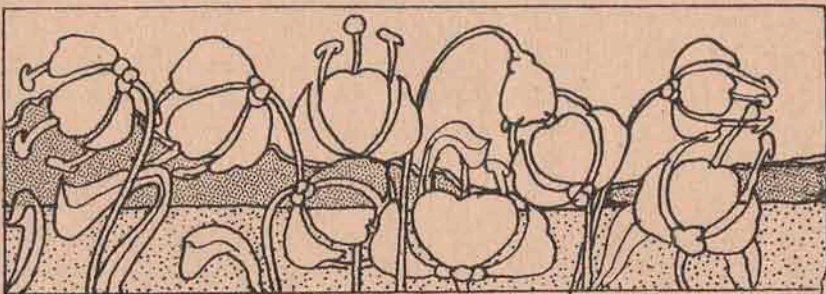
Pentru-ca să înțelegem încă faptul acesta, trebuie să mai spunem, că în China într'adevart emnițele nu sunt locuri de suferință și de chinuri, și întemnițații au timp de plimbare destul, apoi parcuri frumoase în grădina temniței și se simțesc destul de bine, — atâta doar, că nu pot ieși în lume și nu-și pot vedea pe ai lor.







## PAGINI LITERARE



DUMA

### Vin zilele...

*Vin zilele și pleacă dela mine  
Precum veniră: triste și pustii,  
Nădejdei mele fiecare-i stinge  
O rază din aprinsele făclii.*

*Și cum le-aștept! Și cum mă 'nchin, când zorii  
Și-abat privirea spre fereastra mea!  
Dar nu vine nici una să-mi aducă,  
Ci fiecare vine ca să-mi ia.*

*Iar azi ca ieri și mâne ca și astăzi  
Comorile din suflet îmi golesc,  
Și crinii, cari în piept îmi înfloriră  
I-apeacă la pământ, îi veștezesc.*

*Pe unde s'avântară visuri albe  
Și cântece trăiau de dragul tău,  
Ca paserile nopței, tot mai dese  
S'abat acum părerile de rău.*

*Vin zilele. Tu suflete, cu lacrimi  
Le 'ntâmpini și cu lacrimi le petreci.  
Azi nu-ți aduc nimica, dar ca mâne  
Sosi-vor cu repaosul de veci!*

I. U. SORICU



### CEASURI DE SARA

LEONTINA CIURA

Umbrele înserării se lăsau încet, peste odaia în care cele trei prietene steteau nemișcate, în colțul de lângă fereastră. Gândurile lor fugeau prin ninsoarea de afară, ca fluturi prin razele de soare, se mestecau cu ea, se răsățau, se lăsau la pământ, apoi iar se înălțau în dansul curat al stelulelor.

În odaie, pluteau valuri de căldură, ce le înfășurau cu adieri ușoare. Tăcerea se făcuse stăpână, în vreme ce visarea le fură în împărăția ei misterioasă.

Din toate colțurile casei, amintirile răsăreau în forme plutitoare, din ceața depărtării se iveau tablouri limpezi, se depărtau, apoi iar fluturau, asemenea fulgilor de afară, ce păreau că își întăriră dansul, și le furau în vârtoarea lor amețitoare.

Nici o vorbă nu le scăpă de pe buze; fiecare avea grija de a nu conturbă această tăcere, plină de farmecul uitării. Un oftat isvorit din adâncimi, lung și plin de tristețe, se pierde prin întunecul din casă. Fulgi rătăciți pluteau până aproape de fereastră, răcoarea lor aducea o umbră de tresărire pe fețele lor furate de farmecul morbid al naturii.

Mai înainte vorbiră despre dragoste. În intimitatea acestei înserări posomorite, sufletele lor se apropiară mai mult, vraja destăinuirii stăpânea simțurile, buzele murmură cuvinte de dragoste, pierdute în vecinicie.

Vorbeau încet, îngânate de pocnetul focului, ce le înbușoră fețele.

Numai Doina, mai stă pierdută în gândurile ei, cu o tăcere mută, apăsătoare, ce-i contractă fața, ca sub povara unei amintiri chinătoare. Tainele ei, erau închise, în urna sufletului, vecinic acoperite, de teama spulberării.

— Tu nu mai zici nimica, Doino?

— Nimic.

— La ce te gândești?

— La o sară frumoasă, pierdută în depărtări.

— Să ni-o spui și nouă, — se rugau prietenele.

— Povestea mea e tristă, peste care plutesc aripele negre ale durerii, isvorite din cristalul limpede al amintirii. Da, amintirea mă urmărește mereu, ca o fantomă din ascunzișul ei, cu ochii stinși și reci. În seri de acestea, pline de farmecul tăcerii, când singurătatea crește în jurul nostru, amintirea ce doarme în fiecare suflet, te înlănțuie, te adoarme, simți că viața ți-e legată de ea, ori-unde te-ai ascunde, umbra mută te regăsește, se apropie, ca o prietină bună, de care ai nevoie, de câteori tristețea te copleșește.

Iluziile mor, se spulberă în vânt. Ce s'ar face ele, dacă nu ar fi amintirea, care să le readucă, fluturându-le înaintea ochilor, fidele, noue, proaspete, ca



noi să ne pierdem cu sufletul departe în trecut, trăind încă odată clipele pierdute în vecinicie?

Sara aceasta înlăcrimată, cu fulgi de zăpadă, odaia mută, cu valuri de căldură, ce ne pleacă pleoapele și ne desmeardă fețele cu adieri ușoare, îmi amintesc de cele mai frumoase momente din viață.

Prietenele se alipiră mai cu căldură în colțul canapelei, ascultând povestea, pe care Doina o începuse așa de frumos.

Cunoșteau pe Doina, puțin comunicativă, știau că o dragoste tănuită se așterne pe sufletul ei, și acum stau furate de momentul destăinuirii, ca în fața unui eveniment.

După o pauză lungă, apăsătoare, Doina cu ochii pe jumătate închiși, cu fața înviorată de fiorii amintirii, începuse să povestească:

— De câteori stau, cu privirea pierdută în infinitul firii, un tablou mi se desfășură din depărtări. Atunci, ca și acum, se făcea o sară tristă, posomorită. Crivățul de afară încremenise ramii, ce să întindeau cu brațele goale, spre înălțimi. Sloi de ghiață cristalină atârnavă de streșini, îngânând un cântec trist, ca o vioară discordantă, de câteori se prăbușeau câte unul la pământ.

În întunericul din casă, ascultam acest cântec sinistru, ce se pierdea cu un tremolo ușor în depărtări.

Tăcerea din casă, unde singur focul mai vorbea în limbajul lui tănuit, îmi aducea un suflu de pustietate, puvoii de ghiață ce se părea că înfășură pământul de veacuri, și mă umplu de fiori reci. Înfrigurată de atâta răceală, mă așezai cu fața în reflexul focului, ascultându-i povestea, închegată din pădurile cu brazi și paltini.

O ușă se deschide încet, ca la o suflare, apoi deslușii silueta elegantă, ce se strecură cu pași șovăitori prin întunericul din casă, aproape de mine.

Glasul Doinei, deveni tremurător. Fața i se lumină de isvorul de raze lăuntrice, ce-i scaldau sufletul.

Voi ați crezut că nu mai știu să iubesc, că am rămas de mult străină de această simțire. Dar acum vă spun, că dragostea care mă stăpânește e mută, indoliată, închisă în sufletul meu, care mă ține străină de tot ce mă încunjoară.

Cea din urmă tresărire a inimei e mai puternică ca toate celelalte. Înțelegeți dar, de ce ea mă înlănțuie tot mai mult.

Silueta se apropie, brațele noastre se strânsură cu putere, buzele murmurau cuvinte de dragoste. Totul se părea luminat de puzderia de raze, ce se strecurau prin ușa dela sobă, învăluindu-ne în razele lor calde. Vioara de afară, se părea o serenadă medievală, ce picură în acordurile cele mai duioase.

Atmosfera caldă și parfumată cu miresme de salcâm, învăluia dragostea noastră fără seamăn...

Dela o vreme văzui cum aripile negre a despărțirii, fluturau asupra noastră, îmi plecai privirea, picuri

de lacrimi se iviră în colțul ochilor mei, brațele îmi căzură grele în mâinile lui, ca la un semn poruncitor.

De ce ești tristă?, mă întrebă cu glas blând și mângâietor. Vezi că nu mai vreau să plec, și dacă te las, e numai până mâne... Mâne... vin și poimâne... și în toate serile acestea frumoase, cu cântec de dragoste...

Îl văd și acum în reflexul rubiniu al focului, ținându-mă de mână, stăpânit de vraja acestei inserări, plină de farmecul visării. În odaie se auzea bătaia ușoară a ceasornicului din umbră, tic-tacul lui melancolic se înăbușea cu șoaptele noastre de iubire.

Ne-am despărțit.

Serile ce au urmat, cu așteptările mele zadarnice, erau fără sfârșit.

Și nu l-am mai văzut!..

Doina se opri, ochii ei căutau în gol, urmând plâsmuirea unui tablou, ce se desfășură din întuneric.

Icoana fericirii dintr'un amurg înlăcrimat, nu voia să se spulbere, ea plutea mereu în atmosfera odăii, unde Doina simțea și acuma miresmele salcâmului din sara aceea.

„De atunci — urmă Doina — de câteori sara învăluie cu umbrele ei fumurii, din semi-întunericul odăii, mi se desenează ușor, o siluetă iubită, ce se apropie cu pași plutitori, către mine.

Târziu în noapte, după serile mele de lungi așteptări, mi se pare că sunt o umbră jalnică, într'o casă pustie, singură, cu durerile mele înăbușite. Este ceva frumos, chinuitor de dulce, în taina aceasta a durerii, ce crește cu fiecare clipă.

Reînvierea trecutului, este renașterea mea. Iată mângâierea ce mi-o aduce, destăinuirea din sara aceasta:

Tabloul dispărui, Doina privea în vag.

De pe fața ei, prietenele cetiră o tristeță adâncă. Nici una nu mai zicea nimic, dar fiecare se întrebă, de ce n'a mai venit?..

Stăteau nemișcate, pierdute în tăcerea, din care nu se mai înfiripă nici un zvon. Gândurile lor se întreceau cu fulgii de afară, ca fluturi prin razele de soare.



## Ca pasărea pribeagă.

*Mi-e sufletul mai dornic ca pasărea pribeagă  
Ce 'n toamna mohorită visează țări cu soare...  
Prin ceața grea-și destinde aripile-i ușoare —  
Și pleacă 'n largul lumii, deapuruni călătoare,  
Spre țarmuri fericite de care viața-și leagă.*

*Ca pasărea pribeagă, dorind o altă zare, —  
Pribegu-mi suflet zboară deapururea spre tine.  
E toamnă rece 'n juru-i, cumplită iarna vine...  
Și-atunci făptura-i caldă — ca ceruri largi, senine,  
Adânc l-ademeneste și-l chiamă 'n depărtare.*



*Vrăjita desmierdare din graiul tău îl soarbe,  
Îl chiamă, blând, lumina din ochii tăi, fecioară,  
Și-atâta fericire presimte 'ntâia oară,  
Că 'n veci pribeagu-mi suflet setos spre tine zboară,  
Tăind pustii văzduhuri, plutind prin goluri oarbe!*

v. v.



## OLGA

Doctorul Vantard se așeză comod în fotel și începî să povestească:

— Ți-aduci aminte de Olga Gavrician, rusoaica aceea mică, cu ochii neastâmpărași, cu care am învățat împreună la universitate? Eri au spânzurat-o împreună cu Rostoff, băiatul acela slăbuț și lung cât o prăjină, care umblă în urma ei, ca un cățeluș credincios.

Olga, știi bine, că eră fata generalului Gavrician, foarte cunoscut pe urma cruzimilor sale față de anarhiștii din țară și care, ca om vădov, toată dragostea din suflet și gingășia și-o revărsă asupra fetii. Când Olga împlini optsprezece ani, doriă să plece la universitatea din Paris, să studieze medicina și generalul n'a avut nimic împotriva dorinții fetii sale, ca să se depărteze din țară. Știa bătrânul, că anarhiștii au hotărît de mult să-l omoare și, ca un supus credincios și devotat al țarului, care-și împlinește orbiș toate poruncile și datorințele, nu se temeă de moarte, dar se îngrozeă de gândul acela, ca bomba să trimită în afară de el și pe altcineva pe lumea cealaltă, poate tocmai pe Olga sa.

Așadară Olga a venit la Paris și aici a făcut cunoștință cu Rostoff, cu anarhistul incarnat, pe care-l osândiseră de trei ori la moarte în Rusia și care tocmai din pricina aceasta se refugiase la Paris și el. Olga, firește, nici habar n'avea de lucrul acesta. Ea cunoșteă în Rostoff numai pe băiatul blând, drăguț și devotat, care-i povesteă neîntrerupt de suferințele mulțimilor, a masselor, cari gem în întunec. Fata, a cărei suflet eră așa de milos și devenise atât de simțitor în fața suferinței nenumăraților bolnavi de prin spitale, ascultă cu adânc interes și cu multă pricepere zugrăvirea întunecată a mizeriei, și în sufletul ei se sălășluia tot mai mult mila și bunătatea. Tânărul a știut vorbi cu destul efect și a știut a se folosi destul de bine de senzibilitatea sufletească a ei, și a introdus-o ușor în clubul tainic al soșilor săi anarhiști, unde vorbirile dese și discuțiile au trezit atât de mult în inima ei dorința de-a fi spre ajutorul celor năpăstuiți și nedreptățiți, că a depus jurământ sfânt în mijlocul anarhiștilor, că reînforcându-se în Rusia, are să lupte din răzputeri, ca să le ușureze viața.

Tatăl său, bătrânul general, a primit-o cu brațele deschise la reînțoarcere și cu ochii plini de lacrimi

de fericire. A primit în casa lui și pe Rostoff, căci Olga nu i-a povestit nimic despre el. Atunci apoi s'a întâmplat lucrul acesta grozav. În proxima dimineață după reînțoarcerea Olgei, Rostoff a venit la ea și i-a dat un ordin al clubului anarhist. Anarhiștii osândiseră la moarte pe generalul Gavrician și încredinșând sorții ca să se hotărască asupra aceluia, care avea să execute osânda, din urnă a fost scos numele — Olgei!

E ușor de închipuit ce chinuri nebune și ce frământări grozave au pornit să bântue în sufletul fetii. A început să-i vorbească lur Rostoff despre bunătatea tatălui său, despre gingășia lui; dar Rostoff a început să-i înșire fără cruțare povoiul uciderilor, masacrarea femeilor și a băieților pe străzi, moartea a sute și sute de patrioși, a sute și sute de expulzați în Siberia, tot atâtea fapte de-ale generalului Gavrician. Fata s'a îngrozit de lista aceasta fără de sfârșit a nelegiuirilor. Toate acestea să le fi săvârșit tatăl ei? E cu neputință. Rostoff însă arată dovezi curate, ca lumina soarelui. Apelând la simțul ei de dreptate, i-a indicat drumul și i-a arătat, că ce-i de făcut. Sărmana fetiță. A început să se lupte grozav în sufletul ei. Idolul său, tatăl ei, pe care-l cunoscuse ca cel mai bun, cel mai blând și cel mai nobil om, eră pogorât de pe piedestalul acela înalt, care trăia în conștiința ei și aruncat în tină, tras în mocirlă. Îl vedeă acum ca un monstru îngrozitor, crud și plin de sânge. E vrednic de moarte!.. Dar totuș eră vorba de tatăl ei. Mai bine moare ea, de o mie de ori mai bine... Căci așa-i legea anarhiștilor: cine nu-și îndeplinește datoria impusă, va fi pedepsit cu moarte.

Rostoff însă începî să-i spună, că tovarășii ei mai așteaptă și alte jertfe dela ea și că ea nu are dreptul să moară, până nu împlinește partea ei de muncă. I-a amintit de jurământul sfânt, că are să trăiască numai și numai pentru *idee*, fără considerare la părinți și la neamuri. Și că va lovi unde se cere, liniștită, rece, fără să i se miște macăr o pleopă. După vorbele acestea i-a întins revolverul plin și a părăsit-o.

Și acum închipuiți-vă scena din urmă, așa cum o văd eu. Afară ninge. Din vreme în vreme s-aud pe stradă clopoștii dela săniile, cari lunecă ca fulgerul înainte și în geamurile dela casa lor izbește criveșul năpraznic. Înăuntru, generalul stă la masa de scris și în odaie e liniște. Focul pâlpăie în sobă. Olga și cu tată-său privesc tăcuți la flacărele jucăușe... Tac... Vi-sează. Și generalul rupe deodată liniștea:

— Ce ai dragă? De când te-ai reîntors din streini, nu mai ești ca mai demult. Când erai micuță, îmi spuneai toate năcazurile și te mângăiam.

— N'am nimic, tată. Glasul ei însă tradează altceva. Generalul se scoală, trece mâna peste fruntea ei rece și albă, ca zăpada, îi aduse aminte de anii copilăriei, că ce bun a fost el cu ea și cât de mult a vrednicit, ca să fie cu încredere față de el. O strânge



În brațe, o ia pe genunchi, o sărută pe frunte și-i privește în ochi. Și ea uită, că e mare. Se vede iar fetiță mică, care numai lângă tatăl său se simte bine și în siguranță... Se lipește de el, își pleacă capul pe umărul lui. Din sobă însă sare un jăratec și generalul lasă fetița din brațe, ca să se plece să-l arunce înapoi. În cea mai nepotrivită clipă lasă fata, când și-ar fi putut-o recuceri pentru totdeauna. Și-i spune apoi, ce n'ar trebui să-i spună. Îi spune, că are foarte mult de lucru, că mâine va prezida la tribunalul militar, ca să aducă judecată asupra a cinci anarhiști.

La cuvintele acestea sufletul Olgei se umple iară de ură. Nu, omul acesta, care se pregătește cu atâta sânge rece, ca să trimită mâine la moarte cinci oameni nedreptățiți, apăsați, nu-i neam cu ea! Nu face parte din familia ei! Familia ei e întregă omenimea, care suferă!..

Se strecoară în colțul odăii și scoate revolverul. Țintește rece, fără să-i tremure mâna. Generalul stă deja cufundat între acte, le cetește, le subliniază, le întocmește și întreabă:

— Ești încă aici, Olgo? Deoarece nu primește nici un răspuns, se întoarce înapoi pe jumătate și se clatină de mișcarea pe care o face fata. Vrea să se repeadă înainte, dar glonțul se sfredește în fruntea lui. Se pleacă, prinde cu mâinile de masă și cade cu zgomot pe podele... căscând ochii mari, plini de groază și privind spre fata ucigașă...

Pe Olga în cealaltă zi au osândit-o la moarte cu Rostoff împreună. Fața ei eră de nerecunoscut. Nici n'a cercat măcar să se apere; din lașitate, au crezut unii. A spus câteva cuvinte fără înțeles și a plecat foarte liniștită la spânzurătoare. Foarte liniștită ca și când s'ar duce spre un viitor mai fericit.

Trad. de Radu Mărgean.



## Epitalam.

*Orchestra îngână în ritmuri de val  
A voastră serbare măreață  
Și cântecul ei e un marș triumfal  
Adaos la cântecul universal,  
Ce-l cântă eterna vieață.*

*Un înger desprins din al visului raiu  
Coboară spre tine de-odată —  
E ea — după care stingher rătăciai  
În vremea când, fără s'o vezi, o iubiai,  
Mireasa ta mult așteptată.*

*Ea vine spre tine cu-un zimbet divin  
Mlădie ca ramul de viță,  
Ea pune pe-ai inimii tale suspin  
O mână mai albă și-un gând mai senin  
Ca florile de lămâiță.*

*Porniți împreună... și cum la altar  
Întinsu-v'a preotul vinul,  
Ori plin de amaruri, ori plin de nectar.  
Împarteți frățește acelaș păhar  
Pe care-l întinde destinul.*

*În vreme se 'nlănțuie an după an  
Și roză răsare din roză,  
Și-al dragostei voastre extatic roman  
Renască tot lânăr cu an după an,  
Ca Phoenix în metamorfoză...*

*Orchestra îngână în ritmuri de val  
A voastră serbare măreață  
Și cântecul ei e un marș triumfal  
Adaos la cântecul universal  
Ce-l cântă eterna vieață.*

NICHIFOR CRAINIC



## ÎN DRUM SPRE LUNĂ\*)

H. STAHL

...Cu ochii doar pentru Lună, au trecut zile fără să-mi vină în minte să mă plec spre fundul aerospedelului și să mai privesc, prin geamul de jos, Pământul. Când mă hotărâi, cam cu remușcare, să văd ce mai face bătrânul, mirarea mea fu fără margini constatând că din Pământ rămăsese doar o jumătate, ca și cum s'ar fi tăiat în două drept la mijloc, cu satărul, globul nostru și ar fi picat cealaltă jumătate în abizul fără margini...

De fapt, eră un fenomen cu totul simplu de umbră și lumină: după cum cei de pe pământ văd Luna, mofturoasa și cocheta, gătindu-se în fiecare sară cu o nouă haină de lumină, ruptă din soare, și hoinărind tot mai târziu noaptea, printre stele, pe Bulevardul ceresc al Zodiacului, tot astfel cei din Lună, dacă or fi oameni pe acolo, și în tot cazul eu, intrat în slujba ei ca subsatelit și dând cu dânsa ocol Pământului, trebuie să văd pe bătrâna Terra gătindu-se veșnic cu câte o nouă rochie de lumină, plimbându-se pe acelaș Bulevard al Zodiacului, având faze la fel cu ale Lunei, dar mai mari și în senz invers: Pământul fiind plin când Luna e nouă și Pământul fiind nou când e Lună plină. Așa că, privind cum pe rând întâi Luna se interpune între Soare și pământ până ce e silită să se coboare în dosul planetei de care depinde, pentru ca apoi Pământul să rămâie sus, în locul întâi, fiind el între Soare și Lună, ai fi zis că cele două globuri surori, ocolindu-se spiralic ca să se încălzească pe rând mai bine la Soare, se joacă de-a batascunselea sub muștrarea dulce a razelor lui de aur.

\*Fragment din romanul „Călătoria în lună a unui Român“.



De toată nostimada eră, privind Pământul, să vezi cum continentele lui eșeau pe rând, trunchiate, din umbră, intrau în penumbră, apoi în plină lumină, reluându-și cu greu silueta cunoscută din hărțile oamenilor. Haz aveau și pachetele de nori, ca fâșii de vată, nu tocmai curată, oblojind pământul ca un reumatic. Probabil că de prea multă igrasie — uscatul fiind încunjurat cu apă de trei ori prea multă — să fi căpătat podagră bietul pământ! Pe linia ecuatorului barem, pe unde plouă zilnic, eră un întreg bandaj circular de vată de aceasta răsucită în jurul șalelor pământului ca de mâna expertă a unui subchirurg de mahala cerească!

Dispariția în umbră a unei jumătăți întregi din pământul ce jos îmi părea singur o lume și care acum nu numai că se tot ghemuie, dar se tot mănca de umbră; pe de altă parte umflarea discului Lunei, ce de jos abia ne pare cât o farfurie, într'un glob tot mai mare, pe care vedeai acum munți, cratere, funduri de mări în miniatură, pe care-l găceai că o să se mărească tot mai mult, ca să poți să umbli pe el, că o să crească până va deveni un pământ aproape tot atât de mare ca și celalalt, toate acestea mă făcure să-mi dau seama, în chip concret de nemărginirea îngrozitoare a Kosmosului. Mi se învederă întâi, că Pământul nostru cel apoteozat de oameni e un fleac de minge gloduroasă, îmi dăduri seamă real de volumul uriaș al unui Jupiter, de mărimea enormă a Soarelui față de planetele sale, stropuri infime, improșcate din masa lui incadescentă într'un colțișor al lumii, cam în felul cum o roată de trăsură improașcă noroiul în lături, pricepui în chip concret că steaua aceea albă, sclipitoare ca un diamant ceresc, este nu punctul luminos ce s'aprinde noaptea pentru noi, microbi pământești, ci un soare, mai măreț și mai incandescent decât soarele nostru îmbătrânit, că din acel focar ultraincandescent scapără planete de foc, explodând la miriade de kilometri, creând sateliți; înțelșei clar că fiecare din stelele galbene ale cerului e câte un soare care ca și al nostru și-a pierdut din căldura primitivă și că în jurul fiecăruia gravitează acuma planete ce pot fi locuite ca și Pământul nostru ori ca Marte sau Venus vecinele lui; pricepui concret că Aldebaran cel Roșu e un soare pe jumătate stins și că planetele desprinse din trupul lui acum câteva milioane de secole, au pierit de frig cum o să piară fatal și Pământul nostru căci totul se naște, trăește și moare în univers.

Precum ne pare de efemeră vieța unui fluture, precum ne pare de scurtă vieța unui cal sau a unui om, tot atât de efemeră e vieța stelelor față de nemărginirea timpului și precum se nasc așa mor pe pe fiecă secundă ființe pe pământ, tot astfel se crează și se distrug planete și stele în nemărginirea Kosmosului. Unic și veșnic e doar Creatorul, concentrator și radiator de vieță, dela care a pornit lumea

întreagă ramificându-se tot mai mult într'o îngrozitoare difuziune: nebuloase, zeci de mii; stele: milioane; planete: triliarde și tot așa într'o progresie ultrageometrică înspăimântătoare până la ultimele subdiviziuni ale vieții și materiei: infuzoriul și atomul, tot atât de perfecte până în cel din urmă microscopic aspect.

Și când, urcând din nou cu mintea dela parazitul microbului, înapoi, pe toată scara cu trepte din ce în ce mai mici, până la astre, cugeți că ochiul omenesc, această minune care te face să crezi în nemurire, ochiul, care dintr'un punct al atomului nostru pământesc, poate trimite o rază de gândire până la steaua ce abia sclipește la marginea orizontului nostru stelar, când cugeți că ochiul, chiar înarmat cu telescopul, zărește doar o infimă parte din nemărginirea Creațiunii, și că de s'ar putea mută pe acea linie a orizontului său stelar, o nouă imensitate ar apărea minței lui vrăjite, o nouă porțiune din lume cu alte stele, alte planete, alte ființe, Dumnezeu știe cum făcute, creând și ele știință și murind, te simți atât de mic, atât de umilit, și-se pare atât de ridicolă până și chiar lupta pentru a cuceri prin artă, prin cugetare, prin știință o fărâșă de nemurire, vai atât de trecătoare, încât te simți mai bun, mai modest, și ai vrea să poți rupe din inima ta dreptatea și iubirea ce clocotește atunci puternic într'ânsa, să o zvârli cu pasiune, ca o sămânța de fericire divină, în sufletul omenirii întregi, pentru ca clipele puține ce-ți sunt date să trăești pe pământul peritor ca și tine, să fie clipe de ideală fericire, cari să transforme în paradis scurta vieță pământescă.



## CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 22 —

— Vai de mine domnule, răspunsei eu, crezi dta, că setea aceasta de bunăstare e un semn al vremii? Omenimea niciodată n'a avut pofta de înfrigurare. Totdeauna a căutat, să-și îmbunătățească soarta. Opintirea aceasta statornică a produs neîncetat răsturnări. Iar acum nu face altceva, decât își urmează calea începută. Atâta-i tot.

— Ah, domnule, glăsuî maiestru Mouche, ce mult se vede, că trăești cu cărțile, departe de lume. Dta nu vezi ca mine ciocnirile de interese, lupta pentru ban. Mic, mare, de aceeaș fierbere-s pătrunși toți. Speculație fără frâu, pretutindeni. Oh, mă 'nspăimântă, ce vād.

Îmi pusei întrebarea, dacă nu cumva Maiestru Mouche a venit la mine numai, ca să-și exprime virtuoasa sa misantropie; auzii însă în curând și cuvinte



mai mângâietoare de pe buzele lui. Căci Maistrul Mouche îmi înfățișă apoi pe Virginia Préfère, drept o persoană vrednică de respect, de stimă și simpatie, cinstită, devotată, învățată, discretă, pudică, cetind foarte bine, și pricepându-se admirabil la așezarea vesiactoarelor. Înțelesei atunci, că nu de altceva îmi zugrăvise el corupția universală în culori așa de întunecate, decât pentru a putea scoate prin contrast și mai bine la iveală virtuțile domnișoarei. Aflai, că așezământul din Rue Demours e foarte cercetat și bănos, și că se bucură de stima tuturor. Maistrul Mouche, ca să-și întărească spusele, își întinse mâna cu mânușa-i de lână neagră, apoi adause:

— În urma profesiei mele sunt în situația, de a cunoaște foarte bine oamenii. Căci un notar e într-o câțva și duhovnic. De aceea mi-am ținut de datorință, să vă dau lămuririle acestea, mai ales acum, când o fericită întâmplare v'a adus cunoștința domnișoarei Préfère. Nu mai am de adăogat decât un cuvânt: domnișoara Préfère, care nu știe absolut nimic despre demersul meu, mi-a vorbit deunăzi în termeni foarte simpatici despre dta. Dacă i-aș repetă acum cuvintele, numai le-aș micșora farmecul. Dar de altfel nici nu le-aș putea repetă, fără a abuză oarecum de încrederea domnișoarei Préfère.

— Să nu abuzezi, domnule, să nu abuzezi, zisei eu repede. Drept spunând, nu știam, că domnișoara Préfère m-ar putea cătuși de puțin cunoaște. Cu toate acestea, de oarece dta ai asupra dânssei influința unei prietini destul de vechi, aș profita de bunele dtele sentimente față de mine rugându-te, să-ți întrebunți nițel vaza în favorul domnișoarei Jeana Alexandre. Copila aceasta, căci e copilă încă, e prea încărcată cu lucrul. Elevă și învățătoare în același timp, se prea obosește. Ba mi-e teamă, că o fac acolo să-și simtă prea mult sărăcia și cum copila e o fire foarte simțitoare, umilirile acestea o pot împinge la răzvrătire.

— Ehei! îmi răspunse Maistrul Mouche, trebuie s'o pregătim pentru viață. Omul nu de aceea-i pe pământ, ca să-și petreacă și să-și îplinească toate cele patru sute de capricii.

— Omul de aceea-i pe pământ, răspunsei eu aprins, ca să se bucure de tot, ce-i frumos și bine și să-și îplinească toate cele patru sute de capricii, dacă-s nobile, înțelepte și generoase. Căci acestea nu's altceva, decât voința însași. Ori o educație, care nu desvoaltă voința, numai depravează sufletul. Învățătorul trebuie să-și învețe elevii a voi.

După cum mi se părea, Maistrul Mouche mă privea drept un biet om de rând acum. Reluă firul cu mai multă liniște și siguranță:

— Gândește-te domnule, că educația celor săraci trebuie făcută cu multă băgare de seamă, și având totdeauna în vedere starea de dependență, ce trebuie s'o aibă ei în societate. Dta nu știi poate, că Noël Alexandre

a murit insolubil, și că fică-sa e crescută aproape de milă.

— Oh, domnule, îmi ridicai eu cuvântul, să nu rostim astfel de vorbe. Căci a le rosti înșamnă, a ne lua plata. Și atunci n'ar mai fi adevărată spusa dtele.

— Pasiva moștenirii urmă notarul, întreacă activa. Am făcut însă învoieli cu creditorii, în interesul minorei.

Și se oferi, să-mi dea deslușiri și mai amănunțite. Le refușai însă nefiind în stare peste tot să înțeleg afacerile, și mai ales al Maistrului Mouche. Se apucă deci iară, să justifice sistemul de educație al domnișoarei Préfère, și-mi zise ca un fel de încheiere:

— Petrecând nu se poate învăța.

— Numai petrecând se poate învăța, zisei eu.

Arta de a învăța pe cineva, nu-i decât arta de a trezi în sufletele plâpânde dorul de a ști, pentru a-l împlini apoi; iar dorul acesta nu-i și sănătos, decât în sufletele fericite. Cunoștințele, ce li se toarnă cu deasila, le înfundă și le înăbușă. Ca să poți mistui științe, trebuie s-o fi înghițit cu plăcere. Eu cunosc acum pe Jeana. Dacă mi-ar fi încredințată mie copila asta, eu aș face dintrânsa nu o savantă, căci îi vreau binele, ci o fetiță scăpărătoare de inteligentă și de viață, în care s'ar reflecta cu gingășie toate frumșetele naturii și ale artei. Aș trezi întrânsa dragoste față de peisagii frumoase, față de scene ideale din istorie și poezie, față de duișia pătrunzătoare a muzicii; i-aș face plăcut tot, ce-aș vrea să-i placă. Până și cusăturile le-aș face să aibă o valoare mai mare pentru dânsa, prin alegerea țesăturilor, prin gustul broderiilor și prin stilul ghipurelor. I-aș da apoi un câne și un poni, ca s'o învâț, cum se cârmuiesc făpturile; i-aș da, să nutrească paseri, ca s'o învâț prețul unei picături de apă și al unei fărâme de pâne. Și deoarece durerea nu poate fi ocolită, de oarece viața e plină de miserie, o-aș învăța înțelepciunea aceasta creștină, care ne ridică deasupra tuturor mizeriilor și îmbracă în haina frumșetii chiar și durerea. Iată așa înțeleg eu educația unei copile!

— Me închin, răspunse domnul Mouche, împreunându-și cele două mânuși de lână.

Și se sculă.

— Înțelegi dta, îi zisei conducându-l, că nici prin gând nu-mi trece, să impun domnișoarei Préfère sistemul meu de educație, care-i cu desăvârșire incompatibil cu organizația pensioanelor, chiar și cu a celor mai bune. Te rog numai, s'o sfătuiești, să-i dea Jeanei mai puțin de lucru și mai multă recreație, să n'o umilească și să-i lase atâta libertate de corp și spirit, câtă se cuvine după regulamentul institutului.

Maistrul Mouche mă asigură cu un zimbet șters și misterios, că observațiile mele vor fi bine înțelese și se va țineă samă de ele.

Îmi făcui apoi un mic salut și ieși lăsându-mă într-un fel de neliniște și tulburare. Avut-am de lucru în viața mea cu tot felul de persoane, dar nici una nu seamănă cu notarul acesta, sau cu domnișoara Préfère.



6 Iulie.

Măiestrul Mouche opăcindu-mă prea mult cu vizita sa, renunțai de a mai merge atunci la Jeana. Restul săptămânii, mi-l ocupară datorințele profesionale. Deși-s la vârsta, când te desparți de toate, încă mii de legături mă țin de lumea în care am trăit. Presidez academiilor, congrese, societăți. Sunt încărcat de funcții onorifice; nu mai puțin decât șapte, îndeplinesc într'un singur ministeriu. Birourile ar fi bucuroase să scape de mine, iar eu bucuros să scap de ele. Dar obicinuința e mai tare și decât ele, și decât mine și iar mă pomenesc împletindu-mă pe scările statului. După moarte, o să-mi vadă ușerii și umbra rățâcind pe coridoare. Când ești bătrân, e foarte greu să-ți pierzi urma. Cu toate acestea, vorba cântecului, am când mă gândi la retragere.

La o marchiză bătrână, cu suflet filosofic, prietină a lui Helvetius în vremile ei cele bune, pe care o văzusem în casa tatălui meu, veni într'una din zilele ultimei sale boale preotul, ca să o pregătească pentru moarte.

— E așa mare nevoie de lucrul acesta? îl întrebă dânsa. Eu văd, că toți isbutesc dela întâia lovitură. Curând după aceea o vizită și tata, și o găsi foarte rău.

— Bună sara, domnule Bonnard, îi zise dânsa strângându-i mâna. Mă duc să văd, ce câștigă Dumnezeu, dacă-l cunoaștem.

Iată cum muriau frumoasele prietene ale filosofilor. Felul acesta de a sfârși, fără îndoială nu-i îndrăzneală vulgară. Nesocotințe de acestea nu găsești în capul unui prost. Și totuși mă jignesc. Nici temerile, nici nădejdele, mele nu se pot împacă cu o astfel de despărțire. Înainte de a pleca și eu pe drumul acesta, aș vrea să mă reculeg nițel; va trebui să-mi trăiesc cei câțiva ani retras, cu gândurile mele, altfel mă tem... Dar pst! Nu cumva cea care trece, să m'audă rostindu-i numele și să se întoarcă. Imi pot duce crosnia singur încă.

Pe Jeana am găsit-o foarte voioasă. Mi-a povestit îndată, că Joia trecută, după vizita tutorelui său, a scutit-o domnișoara Préfère de regulament și nu i-a mai dat așa mult de lucru. Din ziua aceea se plimbă în dragă voie prin grădină, unde nu lipsesc decât florile și frunzele; ba din când în când are răgaz, să lucreze și la nenorocitul acela de Sf. George.

Și adause zimbând:

— Știu eu, că dvoastră Vă datoresc asta.

Începui să vorbesc de altceva, observai însă, că nu mă putea ascultă, cum ar fi vrut.

— Văd eu, că te frământă ceva, îi zisei; haide, spune-mi ce-i, căci altfel nu mai grăim azi decât banalități, ceeace nu-i vrednic nici de dta, nici de mine.

Dânsa-mi răspunse:

— Oh, Vă ascultam foarte bine domnule Bonnard; dar e adevărat, că mă gândeam la ceva. Mă iertați, nu-i așa? Mă gândeam că trebuie să vă iubească foarte mult domnișoara Préfère, ca să devină deodată așa de bună cu mine.

Și mă privi cu un aer zimbitor și sperios în aceeași vreme, încât mă făcui să rîd.

— Și asta te uimește? zic eu.

— Foarte, răspunse dânsa.

— Și de ce, mă rog?

— Pentrucă, nu văd nici un motiv, ca să-i placeți domnișoarei Préfère.

— Așadar crezi, că eu nu pot plăcea nimănui, Jeano?

— Oh, nu, dar, iată nu văd nici un motiv, ca să-i placeți domnișoarei Préfère. Și cu toate acestea îi placeți mult, foarte mult. Căci m-a chemat la dânsa și mi-a pus tot felul de întrebări destre dvoastră.

— Adevărat?

— Da, voiă să Vă cunoască locuința. M-a întrebat până și vârsta econoamei dvoastră.

— Ei bine, zisei eu, ce crezi dta?

Fetița rămase multă vreme cu ochii ațintiți asupra ghetelor sale de pânză, rupte, și părea cufundată într'un fel de meditație adâncă. În sfârșit ridicându-și capul, zise:

— Eu n'am încredere într'ânsa. Doar e firesc, nu-i așa, să ne îngrijoreze, ceeace nu înțelegem? Sunt o nesocotită, știu eu bine; dar nădăjduiesc, că n-o să vă supărați pe mine.

— Nu Jeano, n-o să mă supăr pe dta.

Mărturisesc, că mă cucerea și pe mine mirarea ei; în capul meu bătrân, nici nu mai era altceva, decât ideia fetei acesteia: ceeace nu înțelegem, ne îngrijorează.

Jeana însă reluă zimbând:

— Și m-a întrebat... ghiciți!.. M-a întrebat, placu-vă mâncările bune?

— Și cum ai primit dta, potopul acesta de întrebări?

— Eu am răspuns: „Nu știu domnișoară“. Iar domnișoara mi-a zis: „Dta ești o prostuță. În viața unui om superior trebuie băgate în samă și cele mai mici amănunte. Căci să știi, domnișoară, domnul Silvestru Bonnard e una dintre gloriile Franței.

— Eh, comedie! isbucni eu. Și dta ce crezi, domnișoară?

— Eu cred, că aveă drept domnișoara Préfère. Dar nu țin... e răutăcios ce Vă spun acum, nu țin de loc, să aibă totdeauna drept domnișoara Préfère.

— Ei bine, fi mulțumită Jeano; domnișoara Préfère n-aveă drept.

— Ba da! Ba da! aveă dreptate. Dar aș vrea să-mi fie dragi toți, cărora le sunteți drag dvoastră, și n'o pot face, căci n'o să-mi fie niciodată cu putință, să-mi fie dragă domnișoara Préfère.

— urmează —





## Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociașunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într'o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a femeii Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudifa — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanșii le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

\*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4.80.

Colecțiile  
„Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comandă dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonașii noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

## CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” in Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri . . . . .	2.—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri . . . . .	2.—
Al. Ciura: Amintiri . . . . .	1.60
I. Dragoslav: Volintirii . . . . .	1.80
L. Rebreanu: Frământări . . . . .	1.50
V. Eftimiu: Poemele singurătății . . . . .	2.—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman . . . . .	1.80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman . . . . .	1.80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi . . . . .	1.60
A. Hamat: Noua lege militară . . . . .	2.—
E. Borcia: Versuri flusturate . . . . .	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare . . . . .	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage . . . . .	1.—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă . . . . .	3.50
„Note de drum . . . . .	1.25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește? . . . . .	—80
T. V. Ștefanelli: Amintiri despre Eminescu . . . . .	1.50
Dr. Paulescu: Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul Franc — Masoneria . . . . .	3.—
Dr. Paulescu: Instincte sociale, patimi și conflicte . . . . .	2.—
C. S. Făgețel: Credinșe literare . . . . .	2.—
C. Theodorian: Povestea unei odăi, nuvele . . . . .	2.—
I. Pilat: Eternități de-o clipă, poezii . . . . .	2.—
Bogdan-Duică: Români și Oveii . . . . .	2.50
P. Locusteanu: Suntem nebuni, nuvele . . . . .	1.50
A. Herz: Bunicul, comedie în 3 acte . . . . .	2.—
M. C. Buțureanu: Femeia, studiu social . . . . .	3.—
Dr. Drăgescu: Pro Patria, povestire despre începutul neamului românesc . . . . .	3.—
G. Aslan: Cum ajunge cineva om . . . . .	1.—
„Criza Morală . . . . .	—30
S. Mehedinșii: Poporul — 1913. — . . . . .	1.50
Ion Gorun: Știi Românește? . . . . .	—30
Alina G: Arta de a vorbi în societate și diferite ocazii . . . . .	—60
Irimescu-Cândești: <i>Aurel Vlaicu</i> . . . . .	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schițe . . . . .	2.—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman . . . . .	3.—
Vhlaușă: La gura sobei . . . . .	2.50
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii . . . . .	3.—
Onișiu: Din cele trecute vremi . . . . .	3.—
Hodos: Masa ieftină. Gătirea mâncărilor . . . . .	1.20
Iosif St. O.: Cântece, ed. II. . . . .	2.—
Antonescu: Studii asupra educașiei morale și estetice . . . . .	3.—
Constantinescu I.: Din problema educașiei . . . . .	3.—
Rousseau: Emil, sau despre educașie, trad. de Adamescu . . . . .	2.50
E. Rostand: Romanșioșii, comedie în 3 acte . . . . .	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș . . . . .	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii . . . . .	2.—
I. Slavici: Mara, roman . . . . .	2.—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Daus . . . . .	2.—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea . . . . .	2.50
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul . . . . .	2.—
N. Zaharia: Ce este fericirea . . . . .	1.—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —